

Itsevalmistettavat virikemateriaalit tuntoaistille

Leijonan metsästys

Tarvikkeet

- superlonia
- astia
- muovista ruohomattoa
- rumpu
- suuri pahvilaatikko
- karvaa tai turkista

Valmistus

Tarvikkeista valmistetaan leijonaa mä metsästä -lauluun liittyvät paikat: suo, viidakko, silta ja leijonanluola. Superlonista syntyy upottava suo upottamalla se vedellä täytettyyn astiaan. Ruohomatto toimii viidakkona. Silta voidaan ylittää rummuttamalla rumpua, pöytää tai vaikka ylösalaisin käännettyä ämpäriä. Luola tehdään suuresta pahvilaatikosta.

Käyttötapoja

Laulun edetessä tunnustellaan leikkiin liittyvä materiaaleja. Lopuksi ryömitään tai laitetaan käsi pimeään leijonanluolaan ja tunnustellaan jotain karvaista, jotain pehmeää...

Leikkiliina

Tarvikkeet

Kankaisia leikkiliinoja tai "laskuvarjoja" myydään valmiinakin, mutta sellainen on helppo valmistaa itsekin. Leikkiliinan tekemiseen tarvitaan kevyttä kangasta, esimerkiksi silkkiä tai foliopeitekangasta.

Valmistus

Kankaasta leikataan kolmionmuotoisia paloja, jotka ommellaan yhteen suureksi ympyräksi. Ympyrän reunoihin tehdään lenkit tarttumista varten. Kahdeksalle hengelle tarvitaan halkaisijaltaan noin 3,5 metrin kokoinen leikkiliina.

Käyttötapoja

Leikkiliinan avulla voidaan harjaannuttaa tunto- ja näköaistia ja harjoitella mm. tarttumista. Osa ryhmästä makoilee laskuvarjon alla sillä aikaa, kun muut heiluttavat sitä ylös ja alas heidän yläpuolellaan. Leikkiliinaa voi esimerkiksi heilutella musiikin tahdissa, pyörittää kävellen tai juosten piirissä tai tehdä sen avulla aaltoja. Liinan alla voi nauttia iholla tuntuvasta ilmapirrasta, kavereiden läheisyydestä ja kankaan väreistä.

Taikataikina

Tarvikkeet

Ohje kahdelle muovailijalle

- 2 dl vehnä jauhoja
- 1 dl suolaa
- 1 dl vettä
- (karamelliväriä)
- 1 rkl ruokaöljyä

- kaulin
- kynä, kampa, sukka puikko
- varpuja, heiniä, oksia, kukkia
- piparkakkumuotteja
- vesi- tai sormivärit
- lakkaa

Valmistus

Kuivat aineet ja vesi sekoitetaan keskenään taikinaksi, johon voidaan haluttaessa lisätä ripaus karamelliväriä. Lopuksi lisätään ruokaöljy ja vaivataan taikina tasaiseksi.

Käyttötapoja

Taikataikinaa voi haistella ja vähän maistellakin, tunnustella ja muovata sormilla, nyrkeillä, varpailla tai jalkapohjilla. Taikataikinasta muovailtaan yhdessä esimerkiksi helmiä, pikku eläimiä tai tauluja. Valmiit työt kuivatetaan tasaisella alustalla tai haaleassa uunissa (125 C). Kuivunut työ voidaan maalata vesi- tai sormiväreillä ja viimeistellä myöhemmin lakkaamalla.

Tunnustelukehikko

Tarvikkeet

- muovivanne, sateenvarjo, sukankuivausteline, henkari tai puurima
- verkkoa
- narua, kuminauhaa
- huiveja, paperi-, muovi- tai kangassuikaleita
- höyheniä, peilejä, ilmapalloja, tuoksupusseja
- kevyitä esineitä esim. hammasharja, puukauha, muovimuki
- ääntä tuottavia esineitä, esim. kulkusia, herneillä täytettyjä purkkeja

Valmistus

Muovivanteeseen tai muuhun kehikkoon kiinnitetään virikkeitä, jotka houkuttelevat tunnustelemaan, katsomaan ja kuuntelemaan. Kehikkoa valmistaessa on hyvä tarkistaa, miltä siihen valitut esineet näyttävät alhaalta katsottuna.

Erilaisista kankaista koottu tunnustelukehikko valmistetaan solmimalla kangassuikaleet verkonpalaseen tai esimerkiksi verkkomaiseen liukuestemuoviin. Verkko kiinnitetään muovivanteeseen. Yhteen kohtaan verkkoa kannattaa solmia useita samanvärisiä kangassuikaleita. Hahmottamista voidaan helpottaa myös käyttämällä kirkkaita värejä, joiden väliset kontrastit ovat mahdollisimman suuret.

Tunnustelukehikko kiinnitetään kattoon kuminauhalla, jolloin sen korkeutta on helpompi säätää.

Käyttötapoja

Tunnustelukehikon avulla voidaan harjaannuttaa tunto-, näkö- ja kuuloaistia sekä harjoitella tarttumista. Kehikossa roikkuvia asioita tutkitaan yhdessä joko makaamalla sen alla tai istumalla sen vieressä. Kevyistä kangassuikaleista kootun kehikon lähelle voidaan asettaa tuuletin, joka saa kankaat elämään. Tunnustelukehikon ideaa soveltaen voidaan valmistaa myös esimerkiksi oviaukkoon kiinnitettävä tunnusteluverho.

papunet

Tunnustelumato

Tarvikkeet

- kangasta, sideharsoputkea tai sukkahousut
- narua
- napit tai muovisilmät
- hiekkaa, perunajauhoja, sokeripaloja
- muovipusseja, silkkipaperia, pumpulia
- pieniä esineitä esim. papiljotti, pallo, helmiä

Valmistus

Kankaasta ommeltu putkilo tai vastaava täytetään erilaisilla materiaaleilla. Jauhot ja muut hienojakoiset materiaalit laitetaan muovipussiin ennen sujauttamista madon täytteeksi. Mato muotoillaan kuromalla kangas sopivin välimatkoin kiinni ja kiinnittämällä sille silmät ja tuntosarvet. Matoa ei kannata lihottaa liikaa, sillä käyttäjän kämmenen on yletyttävä sen ympärille.

Tunnustelumato voidaan tehdä myös narunpätkästä, johon pujotetaan helmiä ja nappeja. Nappien tulee olla sen kokoisia, että ne mahtuvat helposti kulkemaan sormien välistä.

Käyttötapa

Tunnustelumadon avulla harjoitellaan tarttumista koko kämmenellä ja otteen irrottamista. Tunnustelumato voi myös auttaa aktivoimaan velttoa kättä, jossa ei ole puristusvoimaa. Tunnustelumatoa tutkitaan yhdessä. Jos tarttuminen on vaikeaa, tunnustelumatoa vedetään hitaasti kämmenen poikki. Sormien eriyttämistä voidaan harjaannuttaa vetämällä ohutta tunnustelumatoa tai -narua sormien lomitse.

papunet

Tunnustelupiilo huovasta

Tarvikkeet

- n. 200g villaa
- mäntysaippuaa tai Marseille-saippuaa
- lämmintä vettä

Valmistus

Villan voi huovuttaa käsin tai pesukoneessa.

Käsin huovutettaessa tarvitaan tukeva kaava, jonka ympärille villalevyt huovutetaan. Huopaan tehdään reiät tulevien käsiaukkojen kohdalle, poistetaan kaava ja asetetaan sisään rantapallo, joka puhalletaan täyteen. Muotoillaan ja kutistetaan villa pallon ympärille. Annetaan kuivua.

Pesukoneessa huovutettaessa villa ladotaan tiukasti rantapallon ympärille ja peitetään ideaalisiteellä. Näin villa pysyy paikoillaan ja huopuu pesun aikana. Pallo pestään koneessa. Side poistetaan pesun jälkeen ja leikataan käsiä varten tarvittavat aukot. Halutessa käsiaukkoja voi korottaa ompelemalla reunoihin erilliset huopareunukset. Katso tarkemmat huovutusohjeet alan teoksista.

Käyttötapoja

Huovasta valmistettu piilo on miellyttävän tuntuinen, herättää uteliaisuutta ja antaa oivaltamisen riemua. Piilossa voi olla erilaisia tuttuja esineitä, eri tuntuisia materiaaleja tai vaikkapa pikku herkkupaloja.

Erilaisten esineiden ja materiaalien tunnustelusta voi tehdä mukavan yhteisen kokemuksen panemalla esineen huopapiiloon. Tämän voi tehdä kaksin tai useammankin henkilön kanssa yhtä aikaa. Jos tunnustelija hallitsee kuvien käytön, hän voi tunnustelun yhteydessä tai sen jälkeen yrittää yhdistää tuntokokemusta kuviin.

papunet

Tunnustelutaulu

Tarvikkeet

- pahvia, vaneria tai muuta levyä
- liimaa, tarranauhaa
- erilaisia kankaita esim. samettia, korniä, turkista, huopaa, nahkaa
- hiomapaperia, hiekkaa, siemeniä, riisiä
- esineitä esim. vetoketju, puunuppi, helmet, kahva, ovikello
- liukuestemuovia ja (kumi)nauhaa

Valmistus

Levystä muotoillaan esimerkiksi pöytälevyn kokoinen tai pienempi käteen mahtuva palanen. Palan päälle liimataan tai kiinnitetään tarranauhalla erilaisia tunnisteltavia pintoja tai esineitä. Tunnustelutaulun alle voidaan tarvittaessa laittaa liukuestemuovia tai käyttää sen kiinnittämiseen kuminauhaa.

Käyttötapa

Tunnustelutaulun avulla voidaan harjoitella tunnistelua, esineisiin tarttumista ja niiden laittamista paikoilleen.

papunet

Tunnustelutyyny

Tarvikkeet

- kangasta tai valmis tyynyliina, patjansuojus tai pussilakana
- erilaisia kankaita esim. samettia, turkista, korniä, nahkaa
- hiekkaa, riisiä, perunajauhoja, styroksirouhetta, herneitä
- muovipussi, silkkipaperia

Valmistus

Kankaasta ommellaan pussi tai käytetään esimerkiksi valmista tyynyliinaa. Pussin päälle ommellaan erituntuisia, -muotoisia ja -värisiä kangaspaloja. Täyteaine laitetaan ensin muovipussiin ja sitten kankaisten pussin sisään. Vaihtoehtoisesti kangaspussiin ommellaan vuorikangas, joka täytetään silkkipaperilla. Näin pussi rapisee tunnusteltaessa.

Käyttötapoja

Tunnustelutyyny auttaa hahmottamaan kehon liikkeitä sekä aktivoi tunto-, näkö- ja kuuloaistia. Tyyntyä tunnustellaan esimerkiksi käsillä, varpailla, poskilla tai niskalla. Kun tyyнын päällä makaa, pienikin liike tuottaa ääntä. Patjan tai suuren tyyнын avulla voi saada myös vibraatioaistimuksia, kun sen päälle asetetaan soimaan stereot. Tunnustelutyynyjä voi tarvittaessa käyttää myös erilaisina tukina. Haluttaessa tunnustelutyynyn kulmiin voidaan kiinnittää nauhoilla pieniä tutkittavia esineitä esimerkiksi avaimenperä, kauha tai pehmolelu.

Tunnusteluvati

Tarvikkeet

- pesuvati, iso kulho tai ämpäri
- luonnonmateriaalia, esim. käpyjä tai pieniä kiviä
- herneitä, riisiä, höyheniä, styroksirouhetta, paperisilppua, kuulia
- pehmolelu, muoviesineitä

Valmistus

Vati täytetään esimerkiksi pienillä kivillä tai makaroneilla. Parhaiten tarkoitukseen sopii sellainen materiaali, jonka liikuttelu vadissa saa aikaan ääntä. Materiaalin alle vatiin piilotetaan jokin tuttu ja hauska esine, esimerkiksi lempilelu, sähköhammasharja tai soittorasia.

Käyttötapoja

Vadissa olevan materiaalin tutkiminen harjaannuttaa tuntoaistia. Vatiin piilotettuja esineitä voidaan etsiä yhdessä tai yksitellen.

Lähteet

Itse valmistettavat virikemateriaalit perustuvat Kehitysvammaliiton Oppimateriaalikeskuksen Idiksiä-kansioon (Siikström-Kurki, M., Turunen, S. & Saarela, M. 1995).

Piirroksat: Elina Vanninen